

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. J.**, bývajúceho v D., proti žalovanému **JUDr. G. G.**, prokurátorovi Okresnej prokuratúry V., **o zaplatenie 66 387,83 € (2 000 000 Sk) a nariadenie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 9 C 166/2008 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 79/2010, o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Zita Nagypálová, JUDr. Danica Kočičková, JUDr. Ing. Ján Gandžala, JUDr. Peter Priehoda, Mgr. Ema Novodomcová a JUDr. Mária Podhorová **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žiar nad Hronom uznesením z 19. januára 2010 č.k. 9 C 166/2008-121 zastavil konanie, v ktorom sa žalobca domáhal náhrady škody; rozhodol tiež o postúpení veci Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Žalobca podal proti tomuto uzneseniu odvolanie a zároveň vzniesol námietku zaujatosti voči všetkým sudcom Okresného súdu Žiar nad Hronom a Krajského súdu v Banskej Bystrici, „ktorí budú v danom prípade rozhodovať“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky - súd nadriadený Krajskému súde v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.) skúmal opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti vo vzťahu k sudcom Krajského súdu v Banskej Bystrici. V ich prípade odôvodnil žalobca námietku zaujatosti tým, že vo viacerých veciach podal žaloby, v ktorých za žalovaného označil Krajský súd v Banskej Bystrici. Podľa jeho presvedčenia nemôžu byť sudcovia žalovaného súdu objektívni a nezaujatí.

Žalobcom vznesená námietka dopadá na sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorí majú vec prejednať a rozhodnúť ako členovia senátu určeného rozvrhom práce, resp. ktorí prichádzajú do úvahy ako členovia tzv. zastupujúceho senátu. Všetci namietaní sudcovia, ktorí sú vymenovaní vo výrokovej časti tohto uznesenia, vo vyjadreniach k námietke zaujatosti zhodne uviedli, že subjektívne sa necítia byť zaujatí, pretože nemajú žiadny vzťah ani k prejednávanej právnej veci, ani k účastníkom konania. Sudkyňa JUDr. Zita Nagypálová k tomu dodala, že prípadným dôvodom, ktorý by mohol odôvodňovať jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci môže byť skutočnosť, že žalobca z dôvodu nespokojnosti s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici vydaným inej právnej veci podal proti nej ako fyzickej osobe žalobu o náhradu škody (konanie o tejto žalobe je vedené na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 5 C 147/2009).

V zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom tohto ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Právne významný je tu vzťah sudcu buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) alebo k zástupcom účastníkov konania.

Sudcu možno vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom tohto práva je len povinnosť súdu prerokovať návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu a rozhodnúť o ňom.

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)],

nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Nestrannosť sudcu sa skúma z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho a objektívneho hľadiska; subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa ale musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Pri posudzovaní opodstatnenosti vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci osobný názor účastníka, jeho domnienka alebo úvaha. Samotné pochybnosti účastníka o vzťahu sudcu k prejednávanej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom nie sú určujúce; vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že účastník pochybuje o objektívnosti sudcu. Rozhodujúcim je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

V danom prípade: **1.** žalobca namieta, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci z toho dôvodu, že sú sudcami súdu, proti ktorému v iných právnych veciach podal viaceré žaloby; **2.** sudkyňa JUDr. Zita Nagypálová vo vyjadrení k dovolaniu upozornila, že žalobca z dôvodu nespokojnosti s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici vydaným v inej právnej veci vedie ešte aj voči nej osobne na Okresnom súde Revúca súdne konanie o náhradu škody.

1. Podľa názoru nadriadeného súdu sama skutočnosť, že určitú právnu vec majú prejednať a rozhodnúť sudcovia súdu, ktorého žalobca v inom konaní (o inej právnej veci) označil za žalovaného, nezakladá bez ďalšieho dôvod na vylúčenie týchto sudcov (§ 14 ods. 1 O.s.p.) z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v iných prípadoch, v ktorých išlo o posúdenie otázky existencie okolností vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci z dôvodu, že účastníkom konania bol súd, na ktorý bol sudca pridelený, vyslovil názor, že za dôvod na vylúčenie sudcu nemôže byť bez ďalšieho považovaná okolnosť, že súdnictvo vykonáva na súde, proti ktorému smeruje žaloba (viď napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Nc 99/1999, ale osobitne tiež sp. zn. 3 Nc 7/2010,

v ktorom bola posudzovaná obdobná námietka žalobcu).

Skutočnosť, že účastník konania z dôvodov, ktoré on sám subjektívne považuje za opodstatnené a závažné, podal žalobu proti súdu (alebo aj proti súdu), na ktorom sudca vykonáva súdnictvom, sama osebe nemôže zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcov tohto súdu. Pri aplikácii ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. je potrebné dôsledne rozlišovať medzi súdom (proti ktorému žaloba smeruje) a sudcom, ktorý na tomto súde vykonáva súdnictvo. Vzájomný vzťah súdu a sudcu vykonávajúceho na ňom súdnictvo, nie je vzťah zamestnanecký. Sudca je predstaviteľ súdnej moci. Vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu a štátu upravené zákonom. Za štát v týchto vzťahoch nekoná súd, na ktorom sudca vykonáva súdnictvo. Súd, na ktorý bol sudca pridelený, je osobným úradom sudcu, ktorý sa po stránke organizačnej, hospodárskej, finančnej a pod. podieľa na zabezpečení podmienok pre to, aby sudca mohol riadne vykonávať súdnictvo. Tento súd nie je oprávnený žiadnym spôsobom zasahovať do rozhodovania sudcov alebo ich akokoľvek ovplyvňovať. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a zákonom (viď § 2 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, resp. čl. 141 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky).

2. Nadriadený súd osobitne posudzoval vznesenú námietku zaujatosti v časti, ktorá sa týkala JUDr. Zity Nagypálovej.

Sudca v rámci výkonu súdnictva rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb. Ako predstaviteľ súdnej moci je v porovnaní s inými častejšie objektom kritiky a jeho konanie a rozhodovanie sa môže stať predmetom sťažností a najrozmanitejších foriem vyjadrovania nespokojnosti, ktorých krajným prípadom je podanie návrhu na začatie konania smerujúceho proti sudcovi. Adekvátne tomu sa ale u sudcu predpokladá vyšší stupeň tolerancie a tiež to, že pri prejednávaní a rozhodovaní veci dokáže zachovať potrebný nadhľad napriek tomu, že účastník konania sa o ňom kriticky vyjadril alebo vyslovil nesúhlas a nespokojnosť s jeho určitým konaním alebo že podal proti nemu návrh na začatie určitého konania. Samu skutočnosť, že účastník konania podal voči sudcovi návrh na začatie súdneho (alebo iného) konania, nemožno preto bez ďalšieho považovať za dôvod, ktorý by zakladal

vylúčenie sudcu v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. [na obdobných záveroch spočívajú aj iné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (vid' napríklad uznesenia sp. zn. 1 Nc 5/2010, 2 Nc 12/2010, 3 Nc 12/2007, 5 Nc 41/2004)]. Až v prípade, že by sudca v dôsledku podania takéhoto návrhu účastníkom konania nedokázal zachovať požadovaný nadhľad a zo všetkých okolností prejednávanej veci by bolo zrejmé, že stratil schopnosť pristupovať nezaujato k veci alebo k účastníkom alebo k ich zástupcom, boli by dané podmienky pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci podľa § 14 ods. 1 O.s.p., nie však z dôvodu podania návrhu na začatie konania proti sudcovi, ale z dôvodu, že pod vplyvom podania predmetného návrhu sa zmenil pôvodne neutrálny vzťah sudcu k veci, k účastníkom konania a ich zástupcom. Opačný názor o vplyve podania takéhoto návrhu na otázku zaujatosti sudcu by v praxi mohol znamenať neprípustnú možnosť, že účastník si bude voliť sudcu, ktorý má prejsť jeho vec (tým, že podá návrh na začatie určitého konania proti sudcovi, ktorého si neželá).

Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na všetky vyššie uvedené okolnosti dospel k záveru, že dôvody pre vylúčenie JUDr. Zity Nagypálovej nie sú dané zo subjektívneho ani z objektívneho hľadiska. Zo spisu nevyplýva žiadna okolnosť svedčiaca o tom, že by v osobe menovanej sudkyne neboli dané dostatočné záruky objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania. Z ničoho nemožno vyvodit', že by podanie žaloby voči nej v právnej veci vedenej na Okresnom súde Revúca ovplyvnilo naznačeným (negatívnym) spôsobom jej vzťah k žalobcovi alebo k veci vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 9 C 166/2008 (na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 79/2010).

Keďže zo spisu nevyplývajú žiadne zákonné dôvody pre vylúčenie namietaných sudcov, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorí sú vymenovaní vo výrokovej časti tohto uznesenia, nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková